

Handläggare
Kommunstyrelseförvaltningen
Per Tholander
Vattenstrateg
08-57828101
per.tholander@tyreso.se

Handlingstyp
Tjänsteskrivelse

Datum
2021-02-22

Sida
1 (11)

Diarienummer
KSM-2020-1471
KSM-2020-1454

Mottagare
Hållbarhetsutskottet

Svar på remisser gällande samråd om vattenförvaltning i Norra Östersjöns vattendistrikt samt uppdatering av åtgärdsprogrammet för havsmiljön

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till hållbarhetsutskottet för beslut i kommunstyrelsen

1. Kommunstyrelseförvaltningens förslag till synpunkter antas som kommunstyrelsens synpunkter på remisserna
 - Förslag till förvaltningsplan, åtgärdsprogram, miljökvalitetsnormer och en delförvaltningsplan med åtgärder mot vattenbrist och torka, inför vattenarbetet 2021–2027
 - Förslag till uppdaterat åtgärdsprogram för havsmiljön.
2. Eventuella tillkommande synpunkter som rör det kortare samrådet om vattenförekomster som påverkas av vattenkraft lämnas direkt till Vattenmyndigheten av kommunstyrelseförvaltningen.

Kommunstyrelseförvaltningen

Stefan Hollmark
Kommundirektör

Sara Kopparberg
Chef samhällsbyggnadskontoret

Sammanfattning

Länsstyrelsen Västmanlands län, som också är Vattenmyndighet för Norra Östersjöns vattendistrikt, har tagit fram förslag till förvaltningsplan, åtgärdsprogram, miljökvalitetsnormer och en delförvaltningsplan med åtgärder mot vattenbrist och torka, inför vattenarbetet 2021–2027. Samtidigt har Havs- och vattenmyndigheten tagit fram förslag till uppdaterat åtgärdsprogram för havsmiljön. Dessa förslag samråds parallellt under sex månader, 1 november

2020–30 april 2021. Synpunkter på samrådsdokumenten ska ha inkommit till respektive myndighet senast den 30 april 2021.

För några vattenförekomster kommer samrådet att starta senare och pågå kortare tid, från och med 1 mars 2021 till och med 30 april 2021. Denna kortare samrådstid gäller bara vattenförekomster, både kraftigt modifierade (KMV) och naturliga, i avrinningsområden som påverkas av vattenkraft och som ska omprövas åren 2022–2024 enligt ”Nationell plan för omprövning av vattenkraft”, NAP. För Tyresö kommuns del omfattar detta kortare samråd vattenförekomsten Tyresån som påverkas av verksamheten vid Uddby kraftstation.

Samrådsmaterialet är mycket omfattande och det är inte allt som direkt berör kommunens verksamhet. Därför har kommunstyrelseförvaltningen fokuserat på förslagen till åtgärdsprogram och de åtgärder som där föreslås gälla för den kommunala verksamheten. Dessa åtgärder är viktiga då de blir bindande för kommunerna att genomföra enligt bestämmelser i miljöbalkens 5 kapitel.

I förslaget till nytt åtgärdsprogram för Norra Östersjöns vattendistrikt föreslås två åtgärder som riktar sig till samtliga myndigheter, länsstyrelser, regioner och kommuner. Därtill föreslås sex åtgärder som specifikt riktar sig till kommunerna.

I förslaget till uppdaterat åtgärdsprogram för havsmiljön föreslås en åtgärd som riktar sig till samtliga myndigheter och kommuner. Därtill föreslås en åtgärd som specifikt riktar sig till kommunerna.

Kommunstyrelseförvaltningen har sammanfattningsvis inga invändningar mot förslagen och tycker att det i huvudsak är positivt att vikten av åtgärdsplanering som bygger på samverkan ur ett avrinningsområdesperspektiv tydliggörs i åtgärdsprogrammet. Några förtydligande synpunkter framförs när det gäller tex kommunernas möjlighet att säkerställa att miljökvalitetsnormerna följs vid detaljplanering. Planverktygen (dvs möjligheten att använda planbestämmelser) är fortfarande ganska svaga för att säkerställa att MKN följs. Det behövs därför riktlinjer för hur detaljplanerna kan förstärkas med avtal (exploaterings-/marköverlåtelseavtal) som säkrar att i planen föreslagna åtgärder genomförs. Tillsynsmyndigheternas ansvar för tillsyn av dagvattenhantering från tätorter och hårt trafikerade vägområden kan lyftas fram i åtgärdsprogrammet, liksom vikten av att det finns en samverkan mellan de kommunala och regionala tillsynsmyndigheterna så att tillsynen kan bedrivas ur ett avrinningsområdesperspektiv.

När det gäller eventuella tillkommande synpunkter som rör det kortare samrådet om vattenförekomster som påverkas av vattenkraft föreslår

kommunstyrelseförvaltningen att dessa lämnas direkt till Vattenmyndigheten av kommunstyrelseförvaltningen.

Remissvaret medför inga ekonomiska konsekvenser.

Remissvaret medför inga konsekvenser för barnets bästa.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Länsstyrelsen Västmanlands län, som också är Vattenmyndighet för Norra Östersjöns vattendistrikt, har tagit fram förslag till förvaltningsplan, åtgärdsprogram, miljökvalitetsnormer och en delförvaltningsplan med åtgärder mot vattenbrist och torka, inför vattenarbetet 2021–2027. Samtidigt har Havs- och vattenmyndigheten tagit fram förslag till uppdaterat åtgärdsprogram för havsmiljön. Dessa förslag samråds parallellt under sex månader, 1 november 2020–30 april 2021. Synpunkter på samrådsdokumenten ska ha inkommit till respektive myndighet senast den 30 april 2021. Till Vattenmyndigheten lämnas synpunkter via en webbenkät och till Havs- och vattenmyndigheten lämnas synpunkter i en excelfil.

Allt underlag som ingår i respektive samråd finns här:

<https://www.vattenmyndigheterna.se/samrad>

<https://www.havochvatten.se/remiss-%C3%A5ph2020>

Förslag till förvaltningsplan, åtgärdsprogram, miljökvalitetsnormer och en delförvaltningsplan med åtgärder mot vattenbrist och torka, inför vattenarbetet 2021–2027

Alla länder i Europeiska unionen arbetar sedan år 2000 med en gemensam vattenpolitik, som styrs av det så kallade vattendirektivet. Syftet med direktivet är att skydda och förbättra vattenkvaliteten i vattendrag, sjöar, grundvatten och kustnära havsområden. I Sverige är vattendirektivet implementerat genom vattenförvaltningsförordningen och ändringar i miljöbalken och plan- och bygglagen. Sveriges fem vattenmyndigheter ansvarar för vattenförvaltningsarbetet där nya beslut om förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer tas vart sjätte år. En viktig del i vattenförvaltningsarbetet är att alla berörda, såväl myndigheter som organisationer, företag och privatpersoner, ska kunna vara delaktiga. Beslut om förvaltningsplan, åtgärdsprogram och miljökvalitetsnormer föregås därför av

ett samråd som syftar till att samla in synpunkter från olika aktörer så att beslut kan fattas utifrån ett så brett underlag som möjligt.

Förvaltningsplanen beskriver i stora drag hur vattnen i distriktet mår, hur de övervakas och förvaltas. Den blickar också framåt och pekar ut riktningen för förvaltningen av vattenmiljö i distriktet på både kort och lång sikt.

Miljö kvalitetsnormer anger vilken kvalitet ett vatten ska ha vid en viss tidpunkt och är målet för förbättringsåtgärderna i åtgärdsprogrammet.

Åtgärdsprogrammet talar om för myndigheter och kommuner vad de behöver göra för att miljö kvalitetsnormerna ska kunna följas. Dessa åtgärder är av administrativ art, vilket ofta innebär att myndigheter och kommuner i sin tur ställer krav på olika aktörer att vidta fysiska åtgärder som förbättrar vattenmiljön. Åtgärdsprogrammet är bindande för myndigheter och kommuner. Åtgärdsprogrammet beskriver även de samhällsekonomiska konsekvenserna av åtgärderna liksom de förväntade konsekvenserna för miljön.

Delförvaltningsplanen innehåller en beskrivning av de tilltagande problemen med vattenbrist och vad som sker för att åtgärda och förebygga problemen, inte minst inom vattenförvaltningsarbetet. Planen innehåller också förslag till ytterligare åtgärder, utöver de som finns i distriktets åtgärdsprogram för vatten. Dokumentet ger även en internationell utblick och en bild av hur ett framtida klimat kan påverka vattenbristen.

Kortare samrådstid för vatten med påverkan från vattenkraft

För några vattenförekomster kommer samrådet att starta senare och pågå kortare tid, från och med 1 mars 2021 till och med 30 april 2021. Denna kortare samrådstid gäller bara vattenförekomster, både kraftigt modifierade (KMV) och naturliga, i avrinningsområden som påverkas av vattenkraft och som ska omprövas åren 2022–2024 enligt ”Nationell plan för omprövning av vattenkraft”, NAP. Regeringen beslutade om NAP den 25 juni 2020 och Vattenmyndigheten behöver följa tidsplanen med översyn av vattenkraftens påverkan inklusive eventuella KMV-utpekanden och undantag. Miljö kvalitetsnormer för dessa vatten kommer att vara uppdaterade och ingå i samrådet från den 1 mars 2021. En separat kungörelse gällande samrådstiden för dessa vattenförekomster kommer att publiceras i februari 2021.

För Tyresö kommuns del omfattar detta kortare samråd vattenförekomsten Tyresån som påverkas av verksamheten vid Uddby kraftstation.

Förslag till uppdaterat åtgärdsprogram för havsmiljön

Alla Europas kuststater arbetar sedan 2008 gemensamt med genomförandet av havsmiljödirektivet för att Europas hav ska uppnå eller upprätthålla god miljöstatus. Direktivet har införts i svensk lagstiftning via miljöbalken och havsmiljöförordningen. Havs- och vattenmyndigheten ska senast i december 2021 besluta om ett uppdaterat åtgärdsprogram för havsmiljön.

Åtgärdsprogrammets huvudsyfte är att miljökvalitetsnormerna ska kunna följas. Framtagande av åtgärdsprogrammet är sista steget i den sexåriga förvaltningscykeln som i havsmiljödirektivet beskrivs som den marina strategin. Åtgärdsprogrammet riktar sig till myndigheter och kommuner. En viktig del i genomförandet är att alla som berörs ska ges möjlighet att delta i arbetet. I samrådet kan alla berörda lämna sina synpunkter på förslaget till uppdaterat åtgärdsprogram för havsmiljön.

Beredning av remisserna

Remisserna har handlagts av samhällsbyggnadskontorets avdelning för strategi och samhällsutveckling. Remissen om förslag till förvaltningsplan, åtgärdsprogram, miljökvalitetsnormer och en delförvaltningsplan med åtgärder mot vattenbrist och torka, inför vattenarbetet 2021–2027 har även underremitterats till enheten för detaljplanering, bygglovsenheten samt Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund.

Samrådsmaterialet är mycket omfattande och det är inte allt som direkt berör kommunens verksamhet. Därför har kommunstyrelseförvaltningen fokuserat på förslagen till åtgärdsprogram och de åtgärder som där förslås gälla för den kommunala verksamheten. Dessa åtgärder är viktiga då de blir bindande för kommunerna att genomföra enligt bestämmelser i miljöbalkens 5 kapitel.

När det gäller eventuella tillkommande synpunkter som rör det kortare samrådet om vattenförekomster som påverkas av vattenkraft föreslår kommunstyrelseförvaltningen att dessa lämnas direkt till Vattenmyndigheten av samhällsbyggnadskontoret.

Tyresö kommuns synpunkter avseende remiss gällande förslag till förvaltningsplan, åtgärdsprogram, miljökvalitetsnormer och en delförvaltningsplan med åtgärder mot vattenbrist och torka, inför vattenarbetet 2021–2027

I förslaget till nytt åtgärdsprogram för Norra Östersjöns vattendistrikt föreslås två åtgärder som riktar sig till samtligamyndigheter, länsstyrelser, regioner och

kommuner. Därtill föreslås sex åtgärder som specifikt riktar sig till kommunerna.

Alla centrala myndigheter, länsstyrelser, regioner och kommuner,

åtgärd 1: Planering

Alla centrala myndigheter, länsstyrelser, regioner och kommuner som omfattas av detta åtgärdsprogram ska, inom sina respektive ansvarsområden, planera för att genomföra sina åtgärder i åtgärdsprogrammet på ett strukturerat och integrerat sätt i den ordinarie verksamheten, i syfte att följa miljö kvalitetsnormerna för yt- och grundvatten. Berörda myndigheter ska även i så stor utsträckning som möjligt samverka med varandra i syfte att åstadkomma en ändamålsenlig och strukturerad planering för åtgärdsprogrammets genomförande, samt för att tillgodose att avrinningsområdesperspektivet beaktas där så är viktigt.

Åtgärden ska påbörjas omgående och genomföras löpande.

Synpunkt

Det är positivt att vikten av åtgärdsplanering och samverkan ur ett avrinningsområdesperspektiv tydliggörs i åtgärdsprogrammet.

Alla centrala myndigheter, länsstyrelser, regioner och kommuner, åtgärd 2: Rapportering

Alla centrala myndigheter, länsstyrelser, regioner och kommuner som omfattas av detta åtgärdsprogram ska senast i februari varje år, med början 2022, rapportera till Vattenmyndigheten vilka åtgärder som genomförts under föregående kalenderår i syfte att säkerställa att miljö kvalitetsnormerna för vatten inom myndighetens eller kommunens verksamhetsområde kan uppfyllas och följas.

Utvecklingen av rapporteringen görs i samverkan med vattenmyndigheterna i samverkan.

Synpunkt

För all rapportering är det viktigt att den i så stor utsträckning som möjligt kan synkronisera med annan uppföljning och rapportering, samt att rapporteringen i sin tur ger ett värde i att kunna stämma av hur läget ser ut i förhållande till målen ur flera perspektiv. Det är därför positivt att Vattenmyndigheten har ambitionen att samordna återrapporteringen med andra uppföljningar.

Kommunerna, åtgärd 1: Vattenplanering

Kommunerna ska genomföra en förvaltningsövergripande vattenplanering med en helhetssyn utifrån ett avrinningsområdesperspektiv. Vattenplaneringen ska ha fokus på de yt- och grundvattenförekomster där det behövs åtgärder för att miljö kvalitetsnormerna ska kunna följas. Den förvaltningsövergripande vattenplaneringen ska dessutom innehålla

a) en plan för vattenanvändning i ett förändrat klimat med utgångspunkt i den regionala vattenförsörjningsplanen.

Åtgärden bör också innehålla

b) en plan för samverkan med berörda kommuner inom kommunens avrinningsområden,

Den förvaltningsövergripande vattenplaneringen ska säkerställa att miljö kvalitetsnormerna beaktas i alla tillämpliga delar av kommunens verksamhet. I följande planer ska vattenplaneringen kunna tillämpas:

a) översikts- och detaljplaner,

b) planer för dricksvatten, spillvatten och dagvatten (VA-plan) och

c) tillsynsplan och behovsutredning för miljöfarlig verksamhet, små avlopp, vattenskyddsområden, förorenade områden, jordbruk

Åtgärden ska vara vidtagen senast två år efter åtgärdsprogrammets fastställande och ska sedan uppdateras kontinuerligt.

Synpunkt

Kommunen delar Vattenmyndighetens uppfattning att kommunerna behöver en förvaltningsövergripande vattenplanering med en helhetssyn och samverkan utifrån ett avrinningsområdesperspektiv. Det är också bra att det under genomförande tydliggörs att vattenplaneringen inte nödvändigtvis innebär ytterligare planeringsdokument, utan att det snarare är en process inom ordinarie verksamhet.

Kommunerna, åtgärd 2: Miljö tillsyn

Kommunerna ska särskilt utöka och prioritera sin tillsyn av

a) miljöfarliga verksamheter enligt (miljöbalk (1998:808) (MB))9 kap.

b) förorenade områden enligt MB 10 kap.

c) jordbruk och annan verksamhet enligt MB 12 kap.

Detta innebär att kommunerna ska:

- *i sin tillsynsplanering, prioritera tillsyn av miljöfarliga verksamheter som bidrar till att miljö kvalitetsnormerna inte följs eller riskerar att inte följas.*
- *i sin tillsyn av miljöfarliga verksamheter, ställa de krav som behövs där det finns en risk att miljö kvalitetsnormerna för vatten inte kan följas på grund av påverkan från den aktuella verksamheten.*
- *i sin tillsyn av förorenade områden, särskilt prioritera och ställa krav på utredningar och åtgärder, så att miljö kvalitetsnormerna för vatten kan följas.*

Kommunen ska därefter följa upp och säkerställa att det vid de verksamheter som påverkar vattenkvalitén genomförs de åtgärder som behövs för att följa miljö kvalitetsnormerna för yt- och grundvatten.

Åtgärden och ska genomföras kontinuerligt

Synpunkt

De kommunala tillsynsmyndigheternas ansvar för tillsynen av dagvatten från tätorter och trafikmiljöer kan tydliggöras i åtgärdsprogrammet. Särskilt bör vikten av återkommande tillsyn när det gäller hantering av dagvatten från hårt trafikerade vägområden lyftas fram. Det bör också förtydligas att det är viktigt att det finns en samverkan mellan de kommunala och regionala tillsynsmyndigheterna så att tillsynen kan bedrivas ur ett avrinningsområdesperspektiv. Det gäller inte minst när det handlar om att säkerställa verksamhetsutövarers omgivningspåverkan/recipientkontroll och att främja en samordning av denna inom ett avrinningsområde. En viktig uppgift för tillsynsmyndigheterna i det sammanhanget bör också vara att säkerställa att mätdata från verksamhetsutövarers utsläpps- och recipientkontroll finns samlad på ett lätt överskådligt och tillgängligt sätt och därigenom bidra till bättre underlag i vattenförvaltningsarbetet.

Kommunerna, åtgärd 3: Dricksvattenskydd

Kommunerna ska säkerställa ett långsiktigt skydd för den nuvarande och framtida dricksvattenförsörjningen. Kommunerna behöver särskilt

- a) anordna erforderligt skydd för allmänna och enskilda dricksvattentäkter, exempelvis i form av vattenskyddsområde, för vattentäkter som försörjer fler än 50 personer eller där vattentäktens uttag är mer än 10 m³/dygn*
- b) göra en översyn av vattenskyddsområden som inrättats före införandet av miljöbalk (1998:808) (1 januari 1999) och vattenskyddsområden där behov finns att revidera skyddsområdets avgränsningar och tillhörande föreskrifter så att tillräckligt skydd uppnås*

c) bedriva systematisk och regelbunden tillsyn över vattenskyddsområden

d) säkerställa att tillståndspliktiga allmänna yt- och grundvattentäkter har tillstånd för vattenuttag.

Åtgärden ska genomföras i samarbete med Länsstyrelserna.

Åtgärden ska vara vidtagen senast tre år efter åtgärdsprogrammets fastställande.

Synpunkt

Kommunen har ingen synpunkt på föreslagen åtgärd.

Kommunerna, åtgärd 4: Fysisk planering

Kommunerna ska inom sin myndighetsutövning genomföra översikts- och detaljplanering samt prövning och tillsyn enligt (plan- och bygglag (2010:900) (PBL)), på ett sådant sätt att det bidrar till att miljökvalitetsnormerna för yt- och grundvatten kan följas. Kommunerna ska särskilt:

a) tydliggöra att miljökvalitetsnormerna för vatten är bindande och ska därmed ligga till grund för planer och beslut,

b) bevaka att lokala prioriteringar enligt översiktsplanen följer de aktuella

planeringsunderlagen på lokal, regional och nationell nivå inklusive skydd och restaurering av kustnära miljöer på ett sådant sätt att miljökvalitetsnormerna för vatten kan följas,

c) bevaka att de regionala vattenförsörjningsplanerna inarbetas i översiktsplanen

Åtgärden ska så långt som möjligt hänvisa till Vatteninformationssystem Sverige (VISS), som planeringsunderlag.

Åtgärden behöver genomföras i samråd med länsstyrelserna. Åtgärden bör även samverkas med berörda kommuner inom avrinningsområdet. Kontinuerlig samverkan med Boverket är också viktigt.

Åtgärden ska påbörjas omgående och genomföras kontinuerligt.

Synpunkt

Miljökvalitetsnormer (MKN) för vatten är idag en viktig del av detaljplaneprocessen, men planverktygen (dvs möjligheten att använda planbestämmelser) är fortfarande ganska svaga för att säkerställa att MKN följs, som tex tillräcklig fördröjning o rening av dagvatten. Detaljplanerna behöver förstärkas med avtal (exploaterings-/marköverlåtelseavtal) som säkrar att i planen föreslagna åtgärder följs. Riktlinjer för hur genomförande av dessa åtgärder följs upp och vilka möjligheter till tillsyn som finns efterfrågas.

För att skapa en så bra planering som möjligt är det viktigt att relevant underlag finns lättillgängligt. Vatteninformationssystem Sverige (VISS) är bra men kan gärna utvecklas för att bli mer anpassad till kommunernas behov och därmed enklare att använda för de som arbetar med den kommunala planeringen.

Kommunerna, åtgärd 5: VA-plan inklusive dagvatten

Kommunerna ska upprätta eller revidera plan för dricksvatten, spillvatten och dagvatten (VA-plan) och genomföra åtgärder i enlighet med planen så att miljökvalitetsnormerna för yt- och grundvatten kan följas. Denna ska bland annat innehålla:

a) en beskrivning hur vattenförekomsternas status kan komma att påverkas av vatten och avloppshanteringen i kommunen

b) en riskanalys för de vattenförekomster som riskerar att inte följa miljökvalitetsnormerna

Samverkan ska ske med berörd länsstyrelse.

Åtgärden ska påbörjas omgående och genomföras kontinuerligt.

Synpunkt

Kommunen har ingen synpunkt på föreslagen åtgärd.

Kommunerna, åtgärd 6: Dioxiner från småskalig förbränning

Kommunerna ska verka för att minska utsläppen av dioxiner och dioxinlika föreningar från småskalig förbränning. Åtgärden ska genomföras i samverkan med Naturvårdsverket, Energimyndigheten och länsstyrelserna. Åtgärden ska genomföras så att den bidrar till att de åtgärder vidtas som behövs för att miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas.

Åtgärden ska genomföras kontinuerligt.

Synpunkt

Det är bra att kopplingen mellan utsläpp av dioxiner och småskalig förbränning tydliggörs i åtgärdsprogrammet så att problemet blir känt och kommunerna kan arbeta för en minskning av utsläppen.

Tyresö kommuns synpunkter avseende remiss om uppdaterat åtgärdsprogram för havsmiljön

I förslaget till uppdaterat åtgärdsprogram för havsmiljön föreslås en åtgärd som riktar sig till samtliga myndigheter och kommuner. Därtill föreslås en åtgärd som specifikt riktar sig till kommunerna.

ÅPH 23, Kommunerna:

Att vid ändring och uppdatering av de kommunala avfallsplanerna bitta och visa hur avfallsbehandlingen kan bidra till att minska uppkomsten av marint skräp samt sätta upp målsättningar för ett sådant arbete.

Synpunkt

Åtgärden är bra och formuleringen bör förbli oförändrad enligt förslaget då förklaringen är kort och kärnfull. Om det finns bra exempel på framgångsrika åtgärder som andra kommuner vidtagit så vore det bra om information om dessa kunde finnas i exempelvis det tillhörande faktabladet.

ÅPH 32 Myndigheter och kommuner:

Att myndigheter och kommuner som arbetar med åtgärdsprogrammet för havsmiljön behöver rapportera vilka åtgärder som genomförts och hur dessa påverkar miljö kvalitetsnormerna för havsmiljön.

Synpunkt

Kommunen har ingen synpunkt på föreslagen åtgärd.

Remissvaret medför inga ekonomiska konsekvenser.

Remissvaret medför inga konsekvenser för barnets bästa.